

Протокол

№

гр. София, 31.10.2024 г.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 61 състав,
в публично заседание на 31.10.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Маргарита Немска

при участието на секретаря Цонка Вретенарова, като разгледа дело номер **4779** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

На именното повикване в 09:30 ч. се явиха:

ЖАЛБОПОДАТЕЛЯТ – „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, редовно уведомен, представлява се от адв. Д., с пълномощно по делото /л. 20/.

ОТВЕТНИКЪТ – Комисията за енергийно и водно регулиране /КЕВР/, редовно уведомена, представлява се от адв. Ш. и адв. К., с пълномощно по делото /л. 113/.

СГП – редовно призована, не изпраща представител.

СВИДЕТЕЛЯТ – Х. М. Г. – редовно призована, явява се лично.

СВИДЕТЕЛЯТ – С. И. В. – редовно уведомена, явява се лично.

Свидетелите се изведоха от залата.

СТРАНИТЕ /поотделно/: Да се даде ход на делото.

СЪДЪТ счита, че не са налице процесуални пречки за даване ход на делото в днешното съдебно заседание, поради което

ОПРЕДЕЛИ:

ДАВА ХОД НА ДЕЛОТО.

ДОКЛАДВА писмо от Българска академия на науките от 19.09.2024 г., във връзка с отправено искане от съда за посочване на вещо лице. БАН е уведомил, че Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика към БАН не разполага със специалисти, компетентни в борсовата търговия с електрическа енергия и ядрена енергетика.

В тази връзка с разпореждане от 18.09.2024 г. е разпредено да се изпрати писмо със същото съдържание до Министерство на енергетиката. Постъпил е отговор от зам.-министър на енергетиката – Г. С., който е посочил, че Министерство на енергетиката не може да предостави експерт, отговарящ на изискванията за извършване на поисканата от съда комплексна съдебно-икономическа и техническа експертиза.

С разпореждане на съда от 11.09.2024 г. е указано да се изпрати писмо до Техническия университет и УНСС, съответно за определяне на експерт в областта на ядрената енергетика и експерт в областта на борсовата търговия с електрическа енергия.

ДОКЛАДВА писмо от УНСС от 28.10.2024 г., е постъпил отговор от УНСС, в който е посочен като експерт доц. д-р Б. С. А., който изразява готовност за изготвяне на експертното заключение в областта на борсовата търговия с електрическа енергия.

Отговор от Техническия университет до настоящия момент не е постъпил.

С оглед изпратения отговор от УНСС, СЪДЪТ НАМИРА, че следва да бъде определено за вещо лице доц. д-р Б. С. А., за изготвяне на отговори по въпросите, свързани с областта на борсовата търговия с електрическа енергия и формулирани в жалбата.

В тази връзка, СЪДЪТ

ОПРЕДЕЛИ:

НАЗНАЧАВА за вещо лице по делото доц. д-р Б. С. А. от Катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“ към УНСС.

ОПРЕДЕЛЯ депозит в размер на 1000 лв., вносими от жалбоподателя, в 7-дневен срок от днес.

УКАЗВА на страните, че следва да посочат и да предложат на съда експерти в областта на ядрената енергетика, след като Министерство енергетиката не може да посочи такива.

СТРАНИТЕ /поотделно/: Молим да пристъпим към разпита на свидетелите.

В залата се въведе свидетеля С. И. В..

СЪДЪТ пристъпва към снемане самоличност на свидетеля:

С. И. В. – 59 г., български гражданин, неосъждан, без родство със страните и заинтересованост от изхода на делото.

Предупреден за наказателната отговорност по чл. 290 НК за лъжесвидетелство, заяви:

СВИДЕТЕЛЯТ В.: Известна ми е наказателната отговорност по чл. 290 НК. Обещавам да говоря само истината. Работя АЕЦ К., главен инженер на пети и шести блок.

СЪДЪТ пристъпва към разпит на свидетеля.

На въпроси на Съда СВИДЕТЕЛЯТ В.: Работя в АЕЦ К. на длъжност „главен инженер“ на 5 и 6 блок. От 2020 г. съм на тази длъжност, иначе в АЕЦ К. работя от 1988 г. Целият ми трудов стаж е там. Мога да разкажа за планираните дейности на 31.10.2021 г. - причината, поради която не успяхме да реализираме пускане на блока на 31.10.2023 г., тъй като първоначалния час беше 19 часа на 31-ви, но при нас около годишния ремонт, винаги датата и часа на пускане е предположаем. Преди това се изпълняват много изпитания, които са задължителни, но резултатите на тези изпитания зависи ние дали ще продължим напред, или трябва да изчакаме на тази мощност, до която сме стигнали или трябва да се върнем обратно. При някои от изпитанията, ако се появи дефект, за да се отстрани този дефект, е необходимо системата да бъде изведена. Това означава, че ние трябва да намалим мощността, за да може да се охлади съответната система. Съответно има лимитирани скорости на промяна на тези мощности. Същото важи и ако трябва да се разхлади оборудване - има определени изисквания, ние няма как да не ги спазваме. Затова казвам, че е много

трудно да се определи точна дата и час на един пуск. Направих справка за последните години, защото не мога да помня всичко, продължителността на пусковите операции, след планово-годишни ремонти на 6 блок, като започнем от 2020 г., 2021 г., 2022 г. и 2023 г., най-късият интервал е бил от 7 денонощия, а най-дългия - 15. Това е процес по подготвяне на включване към електроенергийната система. Не, това включване не става за 1 час. При един планово-годишен ремонт всички системи са изведени. Голяма част от оборудването на тези системи е разглобено. След това то се сглобява, но за да се изпробва трябва да й бъдат създадени определени условия. Ние изчакваме да бъдат достигнати тези условия, за да може това управление да докаже работоспособността. По съответни документи има зададени критерии, ако по някаква причина не се изпълнят тези критерии при проверките, ние търсим причината, отстраняваме я и тогава продължаваме. А, Агенцията за ядрено регулиране ни дава разрешение да изведем реактора на минимално контролирано ниво на мощност, т. е. да се направи така наречения физически пуск. Агенцията идва с комисия и проверява реално дали всички ремонтни дейности са изпълнени. Предварително се съставя график на ремонтните дейности, които задължително трябва да бъдат изпълнени. Агенцията разполага с този график и проверяват дали в пълен обем всичко е изпълнено. Да, тоест, те упражняват контрол върху всяко едно действие, което е част от пускането. Те проверяват готовността блокът да бъде включен – реакторът да бъде изведен на минималното контролирано ниво на мощност. И след като получим това разрешение от тях, но за да стигнем до този етап, в който те ще дойдат да проверят, ние трябва да сме направили тези изпитания, за които вече стана въпрос. Затова е много продължително. От получаването на разрешението от Агенцията за ядрено регулиране, за да стигнем до електрически пуск, т.е. блокът, генераторът да бъде включен към електроенергийната система на страната, минава между 36 и 40 часа, но това е ако всичко се случи от първия път. Ако има някакво забавяне, съответно, това се измества във времето.

На въпроси на адв. Д. СВИДЕТЕЛЯТ В.: Ако се върна на конкретния случай, за да се включи блока, да се направи електрически пуск към електроенергийната система на страната, първо реакторът трябва да е на 40 %, всички системи в електро частта и в конвенционалната част трябва да са готови, и там се правят изпитания, които са непосредствено преди включването, но тези изпитания, това изпробване - автомат на безопасност, т.е. това е защита, която пази при по-високи обороти на турбогенератора трябва да го изключи. Задължително тази защита се пробва непосредствено преди паралела. При изпробване на тази защита се установи, че една от арматурите, която участва в тази защита, която трябва да затвори, за да прекрати достъпа на пара, дефектира – тя остана отворена. По нашите инструкции, ние нямаме право да продължим, трябва да спрем и да отстраним дефекта от тази арматура. След това можем да направим това изпитание. Изпитанието не бяхме в състояние да го продължим, поради причина, че арматурата остана отворена. Съответно, имаше един пуск на персонала, който е на разположение, създаде се съответната организация, започна да се прави проверка, тъй като не беше ясно дали е в самата арматура или е в електрическия привод на арматурата или е във връзката при привода и арматурата. Разглоби се и се установи, че причината е във връзката с редуктора. Ремонтираха го и след полунощ бе ремонтиран. След полунощ, някъде към 00:30 часа започнахме отново тези изпитания, но след като тази арматурата бе ремонтирана, проверена и изпитана. Това е практика при нас – когато се появи дефект, да се регистрира в

Информационна система за организация на експлоатационната дейност, в оперативните журнали при дежурните оператори, които изпълняват тези изпитания има във всеки един момент съответните записи и могат да ги представят. Затова, не успяхме в 19:00 часа да направим електрическия пуск. Това се случи през нощта в 01:40 ч.

На въпрос на Съда СВИДЕТЕЛЯТ В.: Да, аз бях на място. Всички тези операции свързани с пуск на блока след планово-годишен ремонт се изпълняват под контрол на главен инженер. Всеки от персонала е съпричастен по някакъв начин, има някакво участие - пряко ангажирани са персонала на блочните пунктове за управление - дежурния инженер на блок, операторите по втори клон, ръководител на управление, експлоатация, ремонт и главния инженер. Това са пряко ангажираните. Има и хора, които са на разположение, докато са пуснати.

На въпроси на адв. Д. СВИДЕТЕЛЯТ В.: Не, категорично не е предвидим факта на влизане в паралел с електроенергийната система на блок 6. Тоест, за да може да започне този производствен процес, не може точно и категорично да се посочи часа. Не е допустимо реакторът да отиде на мощност, необходима за включване в паралел. Там скоростите са лимитирани, например: от 1% до 40 % скоростта на повишаване на мощността е между 10 и 20 % на час. Ние винаги работим консервативно, т.е. с 10 % на час, т.е. за да отиде на тези 40 % на нас ни трябват 4 часа. След това на тези 40 % започват изпитанията, които продължават между 4 и 5 часа, и ако резултатите от тези изпитанията не са в допустимите регламентирани критерии, там се спира и започваме отначало изпитанието. Няма как да го планираме като време.

АДВ. Д. /към свидетеля В./: Разпростирането на забава на търговия с ел.енергия и върху работещия блок № 5, би ли застрашило сигурността на доставките и функционирането електроенергийната система на страната?

СВИДЕТЕЛЯТ В.: Този въпрос е по-скоро към системния оператор. В момента АЕЦ К. с един работещ блок реализира 1/3 от електроенергията на България. Сутринта погледнах, тъй като получавам справка всяка сутрин, разлика между произведената електроенергия и потреблението са 1000 MW за тази сутрин. Тоест, ако още един блок не работи, говорим за през нощта, ние влизаме в ноември месец, за мен е абсурдно 5 блок да бъде спрян, поради причина, че нещо се е случило на 6 блок. Аз казах, не е толкова лесно спирането и пускането на един блок. Атомните електроцентрали произвеждат базова електроенергия, т.е. блокът се натоварва на 1000 MW или на 1065, както сега в момента 5 блок.

На въпрос на Съда СВИДЕТЕЛЯТ В.: Тези блокове са независими. Но когато 6 блок не работи, нуждите за пара са от 5 блок. 5 блок осигурява нуждите технологични среди за блока, който е в ремонт, с оглед целите на ремонта. Ако по някаква причина се спрат 5 и 6 блок, едно пускане ще е много трудно и много продължително.

На въпрос на адв. Д. СВИДЕТЕЛЯТ В.: Да, аз го казах - влизането на блок 6 в паралела си беше на 1 ноември в 01:41 минута през нощта.

На въпроси на юрк. К. СВИДЕТЕЛЯТ В.: На 29.10 получихме заповедта на АЯР - разрешението, че ни разрешават да направим физически пуск.

На въпрос на адв. Ш. СВИДЕТЕЛЯТ В.: Точно така, че са налице всички предпоставки за физическия пуск. Но пак подчертавам, това означава да се изведе реактора на минимално контролирано ниво на мощност, това е физическия пуск, това няма общо с електрическия пуск. От получаване на разрешението до електрическия пуск, минават повече от 40 часа. Не може да се предвиди кога реакторът ще бъде

въведен в паралел, защото в практиката си имаме случай когато тръгваме да правим физически пуск, извеждаме реактора на мощност, по някаква причина сработва аварийната защита и като сработи аварийната защита, ние се връщаме 20 часа назад. Да, ако всичко е наред, но ние до сега не сме имали такъв случай, в който всичко да е наред. Да, можем да предположим, че със заповедта на АЯР от 29 октомври, че при технически предпоставки за това, блок 6 може да бъде въведен в паралел на 01.11, но, пак подчертавам, ако всичко е наред.

АДВ. Ш. /към свидетеля В./: При такива обстоятелства би могло да се подаде съобщение към търговските участници, че е възможно блок 6 да бъде включен в паралел на 01.11?

СВИДЕТЕЛЯТ В.: Говорите за хипотетични неща. То всичко би било възможно. Това важи за всяка една хипотеза.

На въпрос на адв. Д. СВИДЕТЕЛЯТ В.: От моята практика мога да кажа, че не се получава така. Денонощието преди пуска, защото пак подчертавам - това са много изпитания, които започват от разрешението за физическия пуск докато достигнем 40 %. Аз мога да кажа: „Да, предполагаемия пуск ще се случи“, когато реакторът бъде изведен на мощност, и това е, ако се извършат определени изпитания. Тогава мога да се ангажирам и да кажа, но това е едно денонощие преди предполагаемата дата за пуск. На етап разрешение на АЯР, все още не мога да се ангажирам и никой не може да Ви каже със сигурност ще се случи. По принцип може, но ние никога, когато предстои пуск на блок и правим прогноза за планова дата, ние не даваме в товаровия график количества електроенергия от блока, който ще бъде пуснат, защото се е случвало: правим паралел и на 5 или 15 минута блокът изключва. Пак казвам, по време на един планово-годишен ремонт, там всичко се разглобява, изключва поради неподходящо подменено оборудване, тъй като имаме определени изисквания. Като го изпитаме в една реална ситуация, оборудването, което е свързано с паралела, ние го изпитваме точно когато стане паралел. Тоест, до тогава няма как да го изпитваме. И, ако се върнем на случая когато включи и изключи, а ние дадем предварително някакви количества, не можем да ги осигурим. Плюс това, във всяко едно нещо което правим, ядрената безопасност е с приоритет. Случвало се е, когато даваме някакъв товаров график, има система, която следи състоянието на реактора, и ако там видим, че има някакви тенденции към приближаване на някакви ограничения, ние спираме, без значение, че в товаровия график сме дали някакви количества електроенергия. Търпим санкции за това нещо, но така го правим, защото ядрената безопасност най-важна.

На въпроси на адв. Ш. СВИДЕТЕЛЯТ В.: Ако е нормално, самото развъртане на турбината отнема около 26-30 мин. След което се изпробва автомат на безопасност, който отнема различно време в зависимост от това дали са 2, дали ще сработят двата едновременно, дали само единия от тях, след това да се повишат оборотите, но да кажем, че в рамките на 1 час може да се изпълни това изпитание. След това има определени изисквания по разгриване, преди да се направи паралел, може би 30-40 минути, т.е. час и половина. След 2 часа след развъртането, може да се осъществи паралел.

АДВ. Ш. /към свидетеля В./: Може ли да кажем, че ако е било предвидено развъртане, макар и първо, към 18:30 – 19:00 часа на 31.10, все пак има реална възможност блока да влесе в паралел до 2 часа на 31-ви.

СВИДЕТЕЛЯТ В.: Не мога да се ангажирам с такова твърдение, защото са много

условията. Говорим хипотетично – да, но реално, на практика не се получава.

СЪДЪТ /към свидетеля В./: При такава отговорна дейност, можете ли да се ангажирате някога с точен ден и час на пускане?

СВИДЕТЕЛЯТ В.: Не.

АДВ. Ш. /към свидетеля В./: Дори и точен ден?

СВИДЕТЕЛЯТ В.: Не. Както се и случи – планирахме за 31-ви, а се пуснахме на 1-ви.

На въпроси на адв. Ш. СВИДЕТЕЛЯТ В.: Да, планирано беше пускане на мощността на 6 блок на 5 ноември. Това е заявка, която ние пускаме още преди да е започнал планово годишния ремонт. Тя е ориентиловъчна. В нашия график за експлоатация на блоковете, ние си смятаме примерно: тази година на 6 блок да бъдат изпълнени определен обем работни дейности. Имаме опит с предишни ремонтни дейности и си планираме определен период от време. При добра организация, при липса на допълнителни проблеми, защото при един ремонт се разглобява страшно много и се появяват нови проблеми. Ако има проблеми, тази заявката се увеличава. Ако няма проблеми, ние не можем да стоим, свършили сме всички работи и да стоим и да чакаме 5-ти. За съжаление, поне аз не си спомням да имаме абсолютно съвпадение на точната дата на завършване на планово-годишния ремонт - или по-рано, или по-късно. Изключение са случаите, когато сме целили датата, която е по заявка. Пак казвам, ние тази заявка я пускаме една седмица преди да спрем блока за ремонт. Блокът още работи, ние пускаме заявката за периода, в който ще бъде извършен планово-годишния ремонт и няма как.

СТРАНИТЕ /поотделно/: Нямаме повече въпроси.

СЪДЪТ ОСВОБОДИ свидетеля от залата.

В залата се въведе следващия свидетел.

СЪДЪТ пристъпва към снемане самоличност на свидетеля:

Х. М. Г. – 46 г., български гражданин, неосъждана, без родство със страните и заинтересованост от изхода на делото.

Предупредена за наказателната отговорност по чл. 290 НК за лъжесвидетелство, заяви:

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Известна ми е наказателната отговорност по чл. 290 НК. Обещавам да говоря само истината. Служител съм в АЕЦ К..

СЪДЪТ пристъпва към разпит на свидетеля.

На въпроси на Съда СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Работя в АЕЦ К., Направление „Експлоатация“, Сектор „Организация на

експлоатационната дейност“ на длъжност „главен експерт Планиране и подготовка на ПГР /планов годишен ремонт/“. Към въпросния период изпълнявах длъжността „началник-отдел „Маркетинг и продажба на електрическа енергия“, в Управление продажби на електрическа енергия“ - звено пряко ангажирано с пазарната реализация от произвежданата електрическа енергия от АЕЦ К..

На въпроси на адв. Д. СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Знам за случая. Процесът на прогнозиране и планиране кога дадена мощност ще бъде включена в паралел е абсолютно непредсказуем. Той се изпълнява по редица производствени програми, вървят различни изпитания на множество оборудвания, така че факта на включване на мощност в паралел е непредвидим. С оглед на това, за нас - от гледна точка на продажбите, е влизането на блока в паралел. Когато той влезе в паралел, той започва да генерира електрическа енергия.

На въпроси на Съда СВИДЕТЕЛЯТ Г.: В момента, в който се включи в електроенергийната система, той започва да генерира някаква електрическа мощност и да произвежда електрическа енергия. Преди включването му няма производство и в такова положение той може да стои месеци наред. От гледна точка на продажбите, ние се интересуваме кога влиза в паралел - точна дата и час. Това нас ни интересува, за да реализираме произведената електрическа енергията на организиран борсов пазар. Ние сме възприели румънския модел на пазар. Тоест, цялата генерация, цялото производство от всички производители, трябва да премине през организиран борсов пазар, който се администрира от Българска независима енергийна борса. Това е промяна в ЗЕ от 2018 г. и като производител на електрическа енергия, АЕЦ К. е задължена да реализира всичко на организирания борсов пазар. Тоест, и 1 MW/часа не можем да продадем по двустранен договор между две страни. Самият борсов пазар има 3 сегмента, или платформи за работа. Сегментът дългосрочни договори, на който участват повечето атомни централи в европейски международен мащаб. Този сегмент е подходящ за атомните централи, защото те са базови мощности. Това означава, че 24 часа в денонощието, тази централа генерира равен почасов товар, с малки отклонения. Затова, дългосрочните договори са подходящи за такъв тип производители, тъй като дават дългосрочна перспектива напред във времето, че има

склучен договор, който да оползотвори произведената електрическа енергия. Атомните централи не могат да работят в режим следящ потреблението. Тоест, ние си работим с 1000 MW мощност и с тази мощност, и с тази мощност сме 24 часа в денонощието освен, ако не сме в преходни режими, какъвто например е пускът на ядрен блок. Пускът на ядрен блок и влизането на производствената мощност в паралел, не означава, че в момента на влизане ще имаме 1000 MW. Върви един поэтапен процес на товарене, за който отговорност и контрол по изпълнение, осъществяват колегите от Оперативна експлоатация. Търговският отдел следва производството. Водещи са производството. Не мога аз да кажа: „Имаме хубав пазар, дайте доход.“ По принцип, АЕЦ К. работи винаги при оптимално, пълно натоварване. Тогава и себестойността на произвежданата ел. енергия и ефективността на самите системи е най-добра. За съжаление, в България в изпълнение на делото „БЕХ електричество“, в което Европейската комисия съди БЕХ, се налага стартиране и така наречения Пазар „Ден напред“. Пазар „Ден напред“ е почасов пазар, при който енергията се предлага на този пазар до 13 часа на деня, предхождащ доставката. В 14 часа излиза самата оферта с реализираните количества. Как се сключва сделката? Всеки един участник на този борсов пазар, подава оферта. Тази оферта е видима само за търговския участник и за борсовия оператор. Тоест, останалите участници, които са подали оферти – дали ще е за покупка или за продажба, нямат видимост. В 14 часа излизат реално резултатите от така наречената пазарна реализация, при които се формира клирингова цена. Клиринговата цена е пресечна точка между търсене и предлагане, оценено на база всички подадени оферти в системата за този период на доставка. Всички оферти, които са за продажба под формиралата се клиринговата цена се класират, а всички за покупка, които са над нея – отново се класират. Тук идеята е, че независимо какво си предложил като страна по сделката, равновесната цена е тази, по която са се сключили двете криви на търсене и предлагане. Давам конкретен пример: АЕЦ предлага за час X да предостави 1000 MW на цена 20 лв. Да, но клиринговата цена се е формирала на 50 лв., и реално, сделката се осъществява на тези 50 лв. Ако един клиент X е казал: „Аз бих купил на 60 лв.“ Той ще се класира, но няма да си купи енергията на тези 60 лв., а ще си я купи на клиринговата цена от 50 лв. Всичко е прекрасно и чудесно по отношение на

търговската част, как се случват нещата, но от гледна точка на риска от непълна реализация не кореспондира с базовите характеристики на АЕЦ К.. АЕЦ няма място на този сегмент, защото е базова мощност. Ние сме пуснали оферта, представляваща интервалите от 1 до 24 часа, но няма гаранция, че ние ще успеем да се класираме, т.е. да направим пълна реализация на произведената електроенергия, което означава, че следващия механизъм за търговия е въпрос на пазар в рамките на деня, за да можем да извършим почасова продажба. Ако и това не се случи, отиваме на балансиращ пазар. В европейски аспект, самите пазари на електроенергия са конструирани така, че основен дял имат дългосрочните договори, след това имаме около 40 % Пазар :Ден напред“ и Пазар в рамките на деня му се полагат едни от 4 до 10 %, защото на различните пазари е различно. Този пазар – „Пазар в рамките на деня“ основната му функция е да уреди текущо възникнали небаланси преди същинското балансиране. Какво означава балансиране? У нас, в нормативната уредба се казва балансиращ пазар, но по същество това не е пазар, защото няма никаква търговска уредба, в която да се урежда и да се сключват никакви сделки. Този така наречен пазар се осъществява постфактум в края на месеца. ИС ЕСО изкарва информация за реално декларираното производство, което ще бъде направено и съответния обем сделки срещу него, трябва да има равенство. Око има отклонение спрямо реалното производство, съответно имаме излишък и недостиг. Цената за недостиг е наказателна, тъй като възпрепятстваме – необходимо е да се включи генерираща мощност, за да може ние да си обезпечим графика. Цента за излишък, това означава, че ние пречим на системата, натоварваме, срещу тази енергия няма реално потребление, и обикновено е клоняща към 0. Тези цените се определят по методика, одобрена от КЕВР и стават факт в края на месеца. Така че, пазар в рамките на деня е пазарен механизъм, по който да се уреди небаланса, който да бъде оценен за, тъй като производството си е производство – ние оценяваме, че в час X имаме някакво производство, но дали ще стане така когато започне да се изпълнява самия час е огромен въпрос. Може да се види един пример на стр. 19 от решението на КЕВР – изготвения график за производство за натоварване на блок 6. Зададени са едни стойности, а реално с данните от ЕСО се вижда, че има отклонения. Да, има отклонения, защото блокът е нестабилен при

включването му, докато не достигне някъде 750 имаме вариращи мощности. Виждаме, че за час от 3 до 4, ние приемаме 4 часа, ние сме планирали да произведем 375, реално блокър е произвел 454. Интересно е да се види, че на следващата таблица № 2, това са офертите, които са подаден на пазар в рамките на деня, ред 3 РН 03, което по българското часово време е 04:00 часа. Виждаме, че на пазара, в рамките на деня предложените количества са 380, тъй като сме имали един запас от работещия блок, но реално, това, което се сключва като оферта е за 205. Тоест, ние сме имали възможност да продадем 380, оценили сме си това производство като възможно, предложили сме го на пазара в рамките на деня, но реално, сключената сделка е за 205,5. Разлика между 454 - реалното производство и тези 205, е разлика, която ще бъде отнесена към балансиращ пазар, т.е. имаме излишък в този час. По-интересното на сегмента в рамките на деня е, че при него сделките се сключват напред във времето. Казва се „пазар в рамките на деня“ или „час напред“, но реално не е час напред, защото търговията се извършва по централно европейско време, т.е. имаме отклонение спрямо времето за търговия. Ако сега е 01:00 часа, ние ще имаме възможност да сключваме сделки за наше часово време в периода от 03:00 до 04:00 часа. Казваме, че търговията следва производство, но практически не е така. Ние сключваме сделки напред във времето. Дори и най-близкия краткосрочен сегмент той е напред във времето - 2 часа напред. Когато стане блокът да произведе за 04:00 часа енергията, може да се окаже тотално различно. Процесът на планиране и прогнозиране е изключително сложен, труден, изисква много компетенции и много добро познаване на технологията на ядрените мощности. Винаги е възможно да има отклонения. Съвпадение между това, което се планира и реализира може да има, но когато блокът е в стационарен режим. Тоест, достигнали сме пълната си мощност и работим в стационарен режим. Периодите на пуск и на спиране са по-специфични. Следва се една схема или на натоварване, или на разтоварване, която е трудно оценима, тъй като се съблюдава безопасността на оборудването. Не продажбите са водещи, не какво бихме загубили, а приоритет е безопасността. В тази връзка казах, че едни 4 до 10 % европейските атомни централи реализират на този сегмент, но АЕЦ К. е поставена в ситуация при пуск да реализира цялата си енергия на този сегмент. Ето това натоварване, което го имаме в

таблица 1, няма къде да бъде реализирано на друг пазар, освен да се обработва тук.

На въпрос на адв. Д. СВИДЕТЕЛКАТА Г.: При пуск, когато стане той, тогава можем да реагираме на този пазар. Първо трябва да ни уведомят, че е станал пуск. Реално, спрямо часа на пуска, единственото, което можем да направим, тъй като само Пазар в рамките на деня е 24/7, т.е. непрекъснато работи този сегмент, можем да реализираме единствено на този сегмент произведената електроенергия. Като, ако кажем, че пускът е в 01:00, ние можем да реализираме енергията чак в 04:00 часа. В периода от 01:00 до 04:00, те отиват на балансиращ пазар, тъй като няма какво да направим. А, какво е страшното на балансиращия пазар - не само финансовото изражение, а това, че пречим на електроенергийната система. ЕСО трябва да включи мощности за да балансира тази енергия, която блокът е произвел и не ѝ е намерил пазар. В никакъв случай търговските цели не могат да имат приоритет над безопасността. Това е култура на безопасност и политиката в АЕЦ К., така че каквото и да се случва, безопасната експлоатация е с приоритет пред всички търговски цели и печалби.

На въпроси на адв. Ш. СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Казваме, че търговията следва производство, защото производителите – оперативното звено е водещото, което казва какво може да се произведе и в какъв обем. В този смисъл търговията следва производство. Да, развъртането на турбината е последният етап от влизането в паралел. Нека уточним – с нас няма предварително съгласуване. Производството си движи нещата от гледна точка на безопасния си пуск. В момента, в който блокът влезе в паралел, тогава се информира търговското звено, че блокът е влязъл в паралел, и се подписва такъв график като на стр. 19, с натоварването. За да може търговията да се случи, ние трябва да знаем каква енергия ще трябва да реализираме. До момента на пуска, действията на търговския отдел са съобразени само с енергията на работещия блок 5. Да, запозната съм със заповедта на изпълнителния директор за търговия от 29 октомври. Заповедта става факт едва на 2 ноември. Официално подписана, заповедта е връчена на хартия на 2 ноември. В тази заповед се включват количества от блок 6 за 1 ноември. До 1 ноември няма количества от блок 6. Не, не са планирани. Как се организира административната заповед в АЕЦ К.? Има система за документооборота, която цели да замени хартиения носител. Регистрационният номер е генериран в тази

електронна документооборотна система на 29-ти, но това е електронен номер, няма нищо общо. Включително, самата заповед като сканирано копие не се качва, тъй като съдържа търговска тайна. Тоест, всички, които трябва да съгласуват заповедта, на 29 октомври виждат, че тази заповед ще се генерира, но тази заповед има само и единствено запис: „планирани реализации за пазар в рамките на деня“, без да има конкретни обеми. Те стават факт в хода, след като тръгва блока и се организира графика за производството. Не потвърждавам, че в заповедта няма планирани обеми – казах, че тя става факт едва на 2-ти, с планираните обеми. Има обеми, не са планирани, а реализирани на 1 ноември. Регистрационното номерче, което се запазва в тази електронна система е от 29-ти, тъй като заповедта няма как да действа със задна дата. Заповедта касае бъдещ период - от 29-ти до 1-ви включително. Не са предвидени обеми, а са обеми, които са търгувани, т. е. заповедта се попълва в процеса на търговия. След като е станала факт търговията. Няма как на заповед от 29-ти, да имате яснота какво ще й бъде производството, въобще кога ще Ви бъде съществен пуск, камо ли конкретни количества, които да бъдат търгувани. Не случайно, самата КЕВР казва, че има голямо съвпадение между количествата, които са в заповедта, спрямо тези реализирани обеми. Това всъщност е офертата – количеството в заповедта е максимално допустимо количество, което би могло да бъде произведено и е качено в тази платформа. Нямаме видимост на 29-ти. Става дума за една електронна система, която цели за в бъдеще да електронизира процеса по обработване на документи. В тази система ние трябва да стиковаме изискванията на тази електронна система с паралелното бутане на хартиения документооборот. Заповедта се генерира от 29-ти. Вие, на 29-ти нямате ясно кога ще си пуснете блока, камо ли да имате яснота как ще се товари този блок, кога ще влезе в паралел, камо ли да оцените, очевидно Комисията няма никакви познания по отношение на това как се случва търговския процес. Не знам дали въобще са наблюдавали хората от тази дирекция как се осъществява самата търговия. Още повече като става въпрос за такива обеми. Това не са 1– 2 MWh да ги оцените. В нормална ситуация, когато блока работи при пълно натоварване, отклонението от графици са от ± 1 MWh, което е супер точно за тези големи мощности.

АДВ. Ш. /към свидетеля Г./: По-голямата част от изтъгваните

количества преди пуска са за по-късни часове на доставка, в периода от 5 до 11 часа. При начина на търговия, който вие споделихте, възможно ли е нарежданията за тези количества на Пазар в рамките на деня, да бъдат издадени след пуска на реактора, вместо преди това, както е направено?

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Не ви разбрах, какъв е точно въпросът ви или твърдението ви?

АДВ. Ш. /към свидетеля Г./: Въз основа на сделките, които са идентифицирани от КЕВР, че са сключени преди енергийния пуск, т.е. въвеждането в паралел на реактора, се наблюдава, че по-голямата част от изтъргуваните количества са преди пуска, са за по-късни часове.

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Това не е вярно като твърдение.

АДВ. К. /към свидетеля Г./: Моля, изслушайте въпроса.

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Вие ме питате: „Вярно ли е?“

АДВ. Ш. /към свидетеля Г./: Преди пуска за по-късни часове на доставка, в периода от 05:00 – 11:00 ч., възможно ли е нарежданията за тези количества на Пазар в рамките на деня, да бъдат издадени след пуска, а не преди – след обявяването на пуска, а не преди, както е направено?

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Блок 5 си е в паралел и си работи. Една част от енергията се вижда като търгувана, тя е свързана с блок 5. Те са търгувани, което се потвърждава и в писмото на ЕСО, който казва, че АЕЦ, като търговски участник е възможно да е имала сключени сделки напред във времето, тъй като пак казвам, в Пазар в рамките деня говорим за първи достъпен час на търговия, което е РН 3 - наше часово време 4. Това е първият достъпен час, в който е възможно да се извърши търговска дейност.

АДВ. Ш. /към свидетеля Г./: Именно на базата на това Ви попитах за по-късните продукти, които са между 5 и 11 – възможно ли е тези продукти да са търгувани? Не както е сторено – преди публичното обявяване на пускането на реактора.

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Не.

АДВ. Ш. /към свидетеля Г./: Възможно ли е нарежданията за тези сделки да бъдат издадени след публичното обявяване на пуска?

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Водещо в АЕЦ К. е пуска.

АДВ. К. /към свидетеля Г./: Бихте ли отговорили с „Да“ или „Не“?

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Ако е „не“ – имаме непълна реализация. Ако е „да“ – то е възможно да няма пълна реализация. Ние търсим пълна реализация с оглед да си обезпечим резултатите. Ако е „не“ –

какво правим?

АДВ. Ш. /към свидетеля Г./: Вие отговаряте.

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Аз казах: Приоритетната цел е безопасността и ние търсим пълна реализация така, че да не пречим на балансиращия пазар, така че да не пречим на ЕСО.

На въпрос на адв. Ш. СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Първо самото съобщение трябва да се публикува на 3 места. Това съобщение обикновено е текст: „Турбогенератор еди-кой-си е включен в паралел с електроенергийната система, в толкова и толкова часа.“. Не е възможно това съобщение да се изготви за 2-3 минути, защото трябва да се публикува на 3 места, включително, борсовата платформа е доста тежка. По принцип не го изготвям аз, но понякога има недостъпност на платформи. Средно за едно 10-15 минути предполагам, че може да се изготви. Лицата, които са упълномощени да публикуват вътрешна информация са посочени в този договор за участие в борсовия пазар. Първо, лицето трябва да дойде и да си достъпи работното място. После си включва компютъра, информира се в колко часа е включен блока в паралел, всичко това се подготвя в съобщение, достъпва се сайта на борсата – УММ раздела, качва съобщението там, след това качва във вътрешната система на АЕЦ К., от където автоматично се генерира навън и след това изпраща имейл на ЕСО.

АДВ. Ш. /към свидетеля Г./: Към периода 31.10 – 01.11.2021 г. прилагали ли са се някакви вътрешни правила за вътрешна информация и за това как тя се комуникира между различните звена?

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: По принцип не са разработени такива правила, но са провеждани обучения на персонала.

АДВ. К. /към свидетеля Г./: На какво ги обучавате като няма разработени правила?

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: На самия регламент, на самите борсови правила в частта от Раздел 9 има транспониране на регламента.

АДВ. Ш. /към свидетеля Г./: Запозната ли сте, че към момента АЕЦ К. обявява в платформите за опресняване на информация междинна информация, свързана с предстоящо пускане, т.е. че са налице предпоставки, че ще се извърши в дадена дата?

СВИДЕТЕЛЯТ Г.: Реално, аз не съм била там в този период. Към настоящия момент, разбирам го от решенията на Комисията, тъй като аз не съм част от това звено.

СТРАНИТЕ /поотделно/: Нямаме повече въпроси.

В залата се въведе предходния свидетел С. В..

С оглед предмета на делото и показанията, които днес дадоха свидетелите, СЪДЪТ НАМИРА, че същите следва да бъдат призовани, в случай че възникнат допълнителни въпроси, както в съдията, така и в страните, за следващото съдебно заседание.

В тази връзка, СЪДЪТ

ОПРЕДЕЛИ:

Свидетелите С. И. В. и Х. М. Г. ДА СЕ ЯВЯТ в следващото съдебно заседание, което ще се проведе на 06.02.2025 г. от 09:30 часа.

СВИДЕТЕЛИТЕ се освободиха от залата.

СТРАНИТЕ /поотделно/: На този етап нямаме други доказателствени искания.

СЪДЪТ НАМИРА, че делото не е изяснено от фактическа и правна страна, поради което

ОПРЕДЕЛИ:

ОТЛАГА и НАСРОЧВА делото за 06.02.2025 година от 09:30 часа, за когато страните и свидетелите, редовно уведомени от днешното съдебно заседание.

Протоколът е изготвен в съдебно заседание, което приключи в 10:39 часа.

СЪДИЯ:

СЕКРЕТАР: